

Брюксел, 1 октомври 2025 г.
(OR. en)

13342/25

**Междуинституционално досие:
2025/0241 (COD)**

**AGRI 452
AGRIFIN 105
FIN 1124
CADREFIN 234
CODEC 1378
ENV 905
FORETS 78**

БЕЛЕЖКА

От: Генералния секретариат на Съвета
До: Делегациите

Относно: Предложения относно общата селскостопанска политика за периода след 2027 г.: екологосъобразна архитектура

Приложението към настоящата бележка съдържа информационната бележка на председателството и насочващи въпроси за заседанието на Съвета на 27 – 28 октомври.

Обща селскостопанска политика за периода след 2027 г. – екологосъобразна архитектура

На 16 юли 2025 г. Комисията представи предложението си за общата селскостопанска политика за периода след 2027 г. На заседанието на Съвета по селско стопанство и рибарство от 22 – 23 септември 2025 г. председателството информира делегациите, че ще организира на предстоящите заседания на Съвета тематични обсъждания по различни аспекти на предложението. Първото обсъждане на заседанието на Съвета по селско стопанство и рибарство на 27 – 28 октомври 2025 г. ще бъде посветено на екологосъобразната архитектура. Темата вече е обсъдена на експертно ниво и в Специалния комитет по селско стопанство.

С предложението на Комисията се въвеждат няколко структурни промени в екологосъобразната архитектура. Първо, премахването на структурата от два стълба би означавало, че за екологичните мерки в рамките на общата селскостопанска политика ще се прилага само един набор от правила. Второ, Комисията въвежда система за устойчиво земеделско управление, която да замени системата на предварителни условия. Трето, въвежда се нов инструмент за подпомагане на прехода към по-устойчиви производствени системи. Четвърто, въпреки че във всяка държава членка е заделена минимална сума за изпълнението на общата селскостопанска политика, държавите членки ще могат да изберат да отделят за селско стопанство части от нецелевите средства в плановете си за национално и регионално партньорство, включително средства за екологични мерки. И накрая заделянето на средства за екология в настоящата обща селскостопанска политика отпада. Комисията обаче предлага да се въведе механизъм за проследяване на бюджета относно приноса на плановете за национално и регионално партньорство към целите на ЕС в областта на климата и околната среда с цел от 43 %, както и възможността да се поиска минимално разпределение на средства в плана за национално и регионално партньорство на дадена държава членка въз основа на оценката на Комисията за напредъка на държавата членка в постигането на целите на ЕС в областта на климата и природата.

Екологичният преход на селското стопанство продължава да бъде от решаващо значение за постигането на целите на ЕС в областта на климата и околната среда. Същевременно изменението на климата засяга все повече земеделските стопани и продоволствената сигурност, което подчертава необходимостта от адаптиране. Председателството предлага в оценката на Съвета на екологосъобразната архитектура да се разгледа до каква степен предложението 1) опростява екологичните правила за земеделските стопани и администрациите, 2) прави постигането на екологичния преход по-привлекателно за земеделските стопани и 3) осигурява еднакви условия на конкуренция както между земеделските стопани, така и между държавите членки. За тази цел настоящата бележка съдържа описание на основните елементи на екологосъобразната архитектура и два насочващи въпроса, които да послужат за основа на изказванията на министрите на заседанието на Съвета.

Управление

Комисията предлага да издаде национални препоръки, предоставящи насоки на всяка държава членка относно главата за селското стопанство в плана и за национално и регионално партньорство. Целите на препоръките ще включват засилване на действията в областта на климата, предоставяне на екосистемни услуги, кръгови решения, опазване на биологичното разнообразие и природните ресурси, устойчиво селско стопанство и подобряване на хуманното отношение към животните. При изготвянето на плановете си за национално и регионално партньорство държавите членки ще бъдат задължени надлежно да обосновават, мотивират и определят елементи, с които ефективно се преодоляват всички или значителна част от предизвикателствата, посочени от Комисията в нейните препоръки. Ако Комисията установи, че планът отговаря на определените критерии, тя ще предложи решение за изпълнение на Съвета. Възстановяването на разходите на държавите членки ще се основава на изпълнението на предварително определени ключови етапи и цели за инвестициите, докато за интервенциите, свързани с броя на животните и с площта, то ще се основава на постигнатите крайни резултати.

Устойчиво земеделско управление

Комисията предлага нова концепция за устойчиво земеделско управление като заместител на системата на предварителни условия. Въпреки че предварителните условия в социалната сфера и изискването земеделските стопани да спазват съществуващото законодателство на ЕС (законоустановени изисквания за управление – ЗИУ) ще бъдат запазени, от държавите членки ще бъде поискано да включат в плана си за национално и регионално партньорство описание на редица защитни практики, които земеделските стопани трябва да прилагат, за да получат целия размер на подпомагането в рамките на редица интервенции. Това заменя концепцията за добро земеделско и екологично състояние (ДЗЕС). Ще се счита, че подпомагането, което е предмет на системата за устойчиво земеделско управление, е в съответствие с принципа за ненанасяне на значителни вреди.

Държавите членки трябва да определят защитни практики, които постигат следните цели:

- а) опазване на богатите на въглерод почви, особеностите на ландшафта и постоянно затревените площи в земеделските площи; б) защита на почвата от ерозия, запазване на почвения потенциал, поддържане на органичните вещества в почвата, включително чрез сеитбооборот или диверсификация, както и защита срещу изгаряне на стърнища на обработваема земя; в) опазване на водните пътища и подземните води от замърсяване и повърхностен отток.

Понастоящем ДЗЕС се определят предимно на равнището на ЕС. Поради това с предложението ще се въведе по-голяма гъвкавост за държавите членки да разработват защитни практики, адаптирани към националния контекст, при условие че Комисията одобри плановете за национално и регионално партньорство. Държавите членки могат при определени условия да установяват специфични изключения и дерогации от защитните практики. Стопанствата, които са сертифицирани за биологично производство, ще се считат за отговарящи на редица цели на защитните практики. Малките стопанства също ще бъдат освободени от задължението за устойчиво земеделско управление.

Съществува и нова възможност за еквивалентност, която позволява на земеделските стопани, присъединили се към схема за подпомагане, която е по-взискателна от конкретна защитна практика, да се считат за съответстващи на тази защитна практика. И накрая земеделските стопани биха могли да получават подпомагане за прилагане и поддържане на защитните практики, ако държавите членки предложат доброволни схеми за екологосъобразно подпомагане, включващи тези практики. Комисията мотивира тази промяна като част от преминаването от изисквания към стимули.

Приоритетни области по отношение на околната среда и климата

Държавите членки ще трябва да предлагат подпомагане на земеделските стопани и другите бенефициери най-малко във всяка от следните приоритетни области по отношение на околната среда и климата: а) адаптиране към изменението на климата и устойчивост на водните ресурси; б) смекчаване на изменението на климата, включително поглъщания на въглерод и производство на възобновяема енергия в стопанствата, в това число производство на биогаз; в) здраве на почвите; г) опазване на биологичното разнообразие, като например опазване на местообитания или видове, особености на ландшафта, намаляване на употребата на пестициди; д) развитие на биологично земеделие; и е) здраве на животните и хуманно отношение към тях.

Подпомагането за тези приоритетни области може да бъде под формата на плащания за неблагоприятни условия, произтичащи от някои задължителни изисквания, на агроекологични действия и действия в областта на климата или на подпомагане за инвестиции за земеделски и горски стопани. Държавите членки с райони, засегнати от замърсяване на водите поради прекомерно съдържание на нитрати, ще трябва също така да предоставят подпомагане на земеделските стопани за екстензификация на системите за животновъдство или за диверсификация с други селскостопански дейности.

Плащания за неблагоприятни условия, произтичащи от някои задължителни изисквания

Комисията предлага да се запази възможността за предоставяне на подпомагане на селскостопанското производство в райони, засегнати от прилагането на Директивата за местообитанията, Директивата за птиците и Рамковата директива за водите. Като промяна в настоящите правила само земеделските и горските стопани и техните сдружения ще имат право на такова подпомагане.

Агроекологични действия и действия в областта на климата

Държавите членки ще трябва да предоставят стимули за действия, които са благоприятни за климата, околната среда, здравето на животните и хуманното отношение към тях и устойчивото управление на горското стопанство. Тези действия ще са доброволни за земеделските стопани и могат да са годишни или многогодишни.

Освен това Комисията предлага въвеждането на нов вид подкрепа под формата на еднократна сума за прехода към по-устойчиво селско стопанство. Земеделските стопани ще изготвят план за действие за преход, който се одобрява от управляващия орган, за да получат финансиране (до 200 000 EUR) за осъществяване на прехода към по-устойчиви производствени системи, което включва преминаване към биологично земеделие и екстензификация на системите за животновъдство. Държавите членки ще изплащат сумата за подпомагане на вноски през периода на изпълнение на плана за действие за преход, като последният транш ще зависи от изпълнението на плана.

Когато националното право налага изисквания, надхвърлящи съответните задължителни минимални изисквания, установени в правото на ЕС, държавите членки могат също така да предоставят подпомагане за доброволни ангажименти в областта на управлението, поети от земеделските стопани и други бенефициери, които допринасят за спазването на тези изисквания. Този вариант би могъл да насърчи държавите членки да продължат с амбициозни национални инициативи, като същевременно се гарантира, че техните земеделски стопани няма да са неблагоприятно засегнати по отношение на подкрепата от ЕС, която могат да получават. Този нов елемент е включен и в предложението на Комисията „омнибус“ за опростяване на общата селскостопанска политика, представено през май 2025 г.

Подкрепа за инвестиции

Държавите членки ще трябва да предоставят подкрепа за инвестиции за земеделски и горски стопани, които инвестиции имат подходящ цялостен принос за стабилността на селското стопанство, продоволствените системи, горското стопанство и селските райони, по-специално издръжливостта спрямо изменението на климата и устойчивостта на водните ресурси.

Инвестициите, допринасящи за екологичния преход, може да са производствени и непроизводствени, като процентът на подпомагане за земеделските и горските стопани е ограничен до 75 % за двата вида инвестиции, с изключение на младите земеделски стопани. Когато правото на ЕС налага нови изисквания на земеделските стопани, държавите членки могат да предоставят подкрепа за инвестиции, които помагат на земеделските стопани да изпълняват тези изисквания. Това може да се прави в продължение на до три години, след като изискването стане задължително за стопанството, а в случай на млади земеделски стопани – от момента на установяване или до приключването на свързаните с това действия в бизнес план.

Финансови аспекти и заделяне на средства за екологични мерки

В рамките на заделената сума в плановете за национално и регионално партньорство Комисията предлага минимум 30 % национално съфинансиране за плащания, извършени към земеделски или горски стопани за неблагоприятни условия, произтичащи от някои задължителни изисквания, за агроекологични действия и действия в областта на климата и за подкрепа за инвестиции за земеделски и горски стопани. В рамките на незаделената сума минималният национален принос е най-малко 15 % за по-слабо развитите региони, 40 % за регионите в преход и 60 % за развитите региони. При настоящата система от два стълба, за екосхемите по стълб I няма процент на национално съфинансиране, а за екологичните мерки по стълб II минималното национално съфинансиране е 20 %.

През настоящия период за всяка държава членка се прилага заделяне на средства за екология в размер на 25 % по стълб I и 35 % по стълб II. В предложението няма заделяне на средства за екология за общата селскостопанска политика. Очаква се 43 % от бюджета на плана за национално и регионално партньорство да бъдат разпределени за цели в областта на климата и околната среда. Комисията обаче може да поиска от държавите членки да допринесат с по-нисък или по-висок минимален размер на разпределените средства за екологични мерки, като вземе предвид оценката на Комисията на напредъка на държавите членки в постигането на климатичните им цели за 2030 г. в областите на селското стопанство, транспорта и сградите (Регламент за разпределяне на усилията) и в прилагането на Регламента относно възстановяването на природата.

В светлината на посоченото по-горе председателството предлага следните въпроси:

- 1. До каква степен предложението постига целта за опростяване и повишаване на привлекателността за земеделските стопани при осъществяването от тяхна страна на екологичния преход?*
- 2. Като се има предвид липсата на специално целево заделяне на средства за общата селскостопанска политика в предложението на Комисията, как могат да се гарантират еднакви условия на конкуренция за земеделските стопани по отношение на екологичния преход?*